

A ROMA EMANCIPÁCIÓ PROGRAMJA

*„Homlokomon két aranypánt van.
Az egyik a cigányságom, a másik a magyarságom”
– Péli Tamás*

Csak együtt, közösen lehet sikeresen hazát és jövőt építeni.

Ez ma a legfontosabb üzenet a cigányság és Magyarország minden polgára számára. Hiszek abban, hogy bátor és tenni akaró fiatalokra lehet és kell jövőt építeni. De ugyanakkor nem fordíthatunk hátat múltunknak. Tanulnunk kell a hibáinkból. Nem hagyhatjuk, hogy amit szüleink, nagyszüleink kétkezi munkával, vért, verejtéket izzadva építettek, azt a politikai elit romba döntse. Tovább kell folytatnunk azt az utat, amin elődeink jártak.

Azonban ez az út többünknek járhatatlanná vált, mert megmérgezte a gyűlölet, irigység, kirekesztés és a korrupció.

Mi mégis hiszünk egy olyan országban, ahol a politikusok nem csupán csatáznak egymással, hanem együttműködni is megpróbálnak. Hiszünk egy olyan országban, ahol a szegény ember tisztességes, becsületes munkával fel tud emelkedni a gazdag társadalomba és ott is tud maradni. Egy olyan országban hiszünk, ahol a gyűlölet helyett szeretet, kirekesztés helyett pedig befogadás van.

Hiszek egy olyan országban, ahol nem bűn ha az ember cigánynak születik.

Lőcsei Lajos,

a Momentum roma stratégiáért
felelős politikusa

Az egymást követő kormányok roma politikái nem hoztak előrelépést a cigányság életébe. Vannak eredmények ahol láthattunk bizonyos javulásokat, de sok esetben a mutatók csak romlottak. Az elmúlt évek intézkedései és lépései valós kiút helyett közmunkát és korai iskolaelhagyást adtak a szegényebb rétegeknek, köztük a kevésbé szerencsés romáknak is. A Momentum roma programja a “csakis velük, semmit nélkülük” elvre épül, és azért dolgozunk, hogy az elkövetkező években visszafordítsuk a gyűlölet-retorikára épülő politikát, leküzdjük az egyenlőtlenségeket és valós megoldásokat és esélykiegyenlítő programokat biztosítsunk. Számunkra a cigányság egyenrangú partner a programok tervezésétől, azok végrehajtásáig. Ez a program mindenkinek szól. Annak is, aki romának vagy cigánynak vallja magát, és annak is, akit a társadalom címkézett fel romának vagy cigánynak.

Donáth Anna,
a Momentum
európai parlamenti képviselője

Víziónk, egy olyan Magyarország megteremtése, ahol a származás nem hátrány, ahol az esély biztosítása az állam feladata mindenki számára. Magyarország sikerét abban mérhetjük leginkább, hogy a legelesettebbek is esélyt kapnak és a társadalmi összetartozás nemzeti egységet teremt mindenki számára. A ma kihívása, hogy a politikai megosztottságot feloldjuk, és társadalmi megegyezést teremtsünk a roma esélykiegyenlítés kérdésében. Ezt csakis úgy érhetjük el, hogy a roma közösség tagjait és szervezeteit együttműködésre hívjuk. Közös teremtjük meg a feltételeit annak, hogy a harminc éve megkezdett rendszerváltozást mi nem romák és romák – együtt fejezzük be.

Hornyák Evelin,
a Momentum
országgyűlési képviselő-jelöltje

VALÓS EGYÜTTMŰKÖDÉS - KÖZÖSEN A RENDSZERVÁLTÁS BEFEJEZÉSÉRT

A cigányellenesség a társadalom minden szintjén jelen van. Begyűrűzik a kormányzati és intézményi működésbe, a cigányellenesség fokozódása és annak politikai narratívákban való megjelenése veszélyezteti a társadalom stabilitását és kohézióját.

Döntéshozóink határozott és valós lépéseket fognak tenni akkor, amikor az egyenlőtlenségeket kihasználva egyének egymás ellen uszítják népünket. Határozottan elutasítjuk azt a politikai narratívát amely cigányellenességre ösztönöz vagy bűnbakként kezeli a roma embereket és közvetve vagy közvetlenül elősegíti a szegregáció vagy a megkülönböztetés támogatását. Olyan konkrét beavatkozásokat fogunk támogatni amelyek felszámolják az igazságtalan egyenlőtlenségeket.

Ugyanakkor szükség van a régi politikai gondolkodás felváltására is. A „roma befogadás” és a „roma integráció” elképzelései gyakran atyáskodóak és elnyomóak, mivel a roma társadalom kirekesztő etnikai nézetére támaszkodnak és a romák gyakran a befogadás szereplőiként jelennek meg, mint marginalizált passzív tömegek, a „kiszolgáltatott lakosság”, akinek a társadalmi beilleszkedését elő kell segíteni.

Ezt a régi politikai elképzelést, amelyben a romák szerepe sok esetben csak jelképes szinten működött, **valódi együttműködésen alapuló** politikával váltjuk fel. Roma politikánkban nagy szerepet kap a **„csakis velük, semmit nélkülük elv”**. Ehhez a romák egyenlő politikai és gazdasági részvételére, a roma kultúra és nyelv fejlesztésének szabadságára van szükség, illetve arra, hogy a romákat és a civil társadalmat is bevonjuk, az intézkedések megtervezésébe és azok végrehajtásába.

1.

A civilekkel való együttműködés elengedhetetlen roma program sikerességéhez, ezért tényleges **együttműködésre hívjuk a civil szervezeteket és támogatjuk a helyi programokat.**

Együttműködünk mindazokkal a civil szerveződésekkel akik a roma emancipációt támogatják, de hátat fordítunk mindazoknak, akik korábban egyes romák kiszolgáltatottságából vagy tájékozatlanságából fakadóan politikai haszonszerzés céljából kihasználták őket.

Sok helyen láthattunk már példát kiváló kezdeményezésekre, amelyek hatékonyan kezeltek helyi szintű problémákat. Ezért **bevonjuk a civil szervezeteket** és munkájuk folyamatos támogatásával biztosítjuk azt, hogy segíteni tudjanak a nehézségek kezelésében. Ezek a szervezetek azok, akik tisztában vannak a helyi igényekkel, rálátásuk van a problémák gyökerére, hatékonyabban tudják megszervezni a közösség munkáját és személyesen is ismerik az érintetteket. Ez a helyi ismertség sokszor nagyobb bizalmat is jelent a helyiek részéről.

2.

A sikeres és egyszerűbb együttműködéshez elengedhetetlen, hogy a **pályázati rendszerekben való keresést felhasználóbarátabbá és átláthatóbbá tegyük**, illetve segítsük a civileket a pályázati kiírásokra való jelentkezésükben.

A pályázati pénzek elosztását azonban szigorú és átlátható szabályokhoz kötjük. Nem történhet meg újra, hogy európai uniós források mások zsebébe gazdagítsák ahelyett, hogy a romák esélykiegyenlítését szolgálnák.

Az elmúlt évek fejlesztési forrásainak nagy részét ellopták, nem jutottak el a romákhoz, vagy az elindított programok alacsonys hatásfokkal működve sok esetben csak tovább növelték a romák és nem romák közötti társadalmi szakadékot. Ezért fontos, hogy a pályázati rendszereket úgy módosítsuk, hogy az oktatás és településfejlesztési európai uniós források ne mélyítsék tovább a szakadékot, hanem hidat képezve, ösztönözzék a pályázókat, például az önkormányzatokat, hogy csökkentsék ezt.

A Momentum számára megkerülhetetlen feltétele az ellenzéki együttműködésnek az elköteleződés a romák esélykiegyenlítésének megvalósítása mellett.

Társadalmi részvétel erősítése

A cigányság szerves része történelmünknek, kultúránknak és sokszínű nemzetünknek. Ennek ellenére a mai napig átszövi életünket a cigányellenesség, a diszkrimináció, a társadalmi és gazdasági kirekesztés.

Tanulunk a múltbeli hibáinkból és kezdet nyújtunk a romáknak, hogy együtt, közösen dolgozzunk egy jobb Magyarországért.

3.

Ennek érdekében módosítjuk **a nemzetiségi önkormányzatok és roma kisebbségi önkormányzatok jelenlegi rendszerét** és az eltelt időszak tapasztalatait figyelembe véve a helyi érdekérvényesítést fogjuk erősíteni, különösen azokon a településeken, ahol a romák aránya eléri a 10%-os részarányt a népszámlálási adatok alapján. Továbbá korrigáljuk a kedvezményes mandátum intézményét, amely jelenleg nem alkalmazható hatékonyan. Ennek érdekében visszaállítjuk a 2006-ban alkalmazott mandátum intézményi rendszerért.

4.

A roma közösségeket bevonjuk a közpolitikai egyeztetésekbe, döntéselőkészítésbe, és kiemelten a jogszabályok társadalmi egyeztetésébe. Helyben az együttműködésre törekvő kapcsolat kiépítését fogjuk erősíteni a helyi cigány kisebbségi önkormányzatok tagjaival, roma én a nem roma civil szervezetekkel. Országos szinten pedig romákat érintő előterjesztések kapcsán egyeztetni fogunk roma érdekképviselőkkel: ennek érdekében új életet lehelünk a Romaügyi Tanácsba, amely nem mint díszlet hanem mint az egyeztetések elengedhetetlen tanácsadójaként fog működni. A roma ifjúsági szervezeteket is bevonjuk azokba a döntésekbe amelyek hatással vannak az ő életükre is.

A Momentum Mozgalom nyitott a roma közösségek és szervezetek által megfogalmazott ügyek megvitatására és azoknak a párt programjának beépítésébe. A rendszeres civil-pártközi egyeztetések révén biztosítjuk a roma közösség és szervezetek számára a Momentummal történő folyamatos párbeszédet.

Kinyitjuk kapuinkat és szorgalmazzuk a roma származású jelöltek elindulását a parlamenti választások során, önkormányzati választásokon és egyéb választásokon.

Roma közösségek önszerveződésének támogatása

Elő kell segíteni a roma közösségek érdekképviselési és politikai önszerveződését. Ehhez **támogatjuk a roma közösségek és civil szervezetek autonóm fejlődését**, melyek révén hozzájárulhatnak országunk közös ügyeinek megoldásához. Segíteni fogjuk a helyi, országos és nemzetközi roma érdekképviselő kibontakozását, melyek révén hozzájárulunk a roma emancipációhoz.

Példaképek erősítése és a kitörési lehetőségek aktív támogatása

A közszféra területén is szorgalmazzuk a cigány származású munkaerő alkalmazását, akár támogató kedvezmények nyújtásával a munkáltatóknak.

1.

A tanár, óvónő és ezekhez kapcsolódó oktatást segítő szakmákban (gyógyypedagógiai asszisztens, dada stb.), valamint a közigazgatásban, egészségügyben növeljük a roma származású munkavállalók számát. Ennek egyik kiemelte módja lesz például a **diplomát szerző cigány értelmiség kiemelt állami ösztöndíjazása a felsőoktatásban**.

2.

A média döntő szerepet játszik a cigányellenes hozzáállás csökkentésében ezért fontos, hogy erősítsük a **roma példaképet a médiában** is, ezért támogatjuk a rádió- és televíziós csatornákat, hogy kisebbségi nyelvű műsorokat is gyártsanak és sugározzanak és beépítsék a kisebbségekről szóló híradásokat. Illetve erősítjük a **sokféleség, az interkulturális megértés és az emberi jogok tiszteletben tartásának beépítését a közmédiába**.

3.

Méltányos és egyenlő hozzáférést biztosítunk az oktatáshoz, a roma művészetekhez, nyelvhez és kultúrához. Ezért támogatjuk a roma nemzeti és kulturális intézmények létrehozását támogató rendszereknek a létrehozását, azaz a **roma színházakat és roma múzeumokat illetve a roma közösségi házak átlátható támogatását**.

Célunk, hogy az évek alatt épített árkokat betemessük és közösen erősítsük meg a roma emancipációt.

VALÓS ESÉLYKIEGYENLÍTÉS EGY DEMOKRATIKUS ORSZÁGÉRT

Oktatás - egyenlő esélyek már a kezdetektől

Leginkább a politikai akarat hiánya és a cigányellenesség miatt, az oktatási eredmények terén továbbra is jelentős a különbség a roma és nem roma tanulók között. **A magyar iskolarendszernek azonban képesnek kell lennie a társadalmi különbségek csökkentésére, mindenki számára elérhető továbbtanulás lehetőségének biztosítására.** A rendszer senkit nem hagyhat az út szélén és szavatolnia kell a gyermekek személyiségüknek és képességeiknek megfelelő kibontakozásának biztosítását. Az oktatási rendszer minden szintjén meg kell jelennie az esélyegyenlőségnek, a méltányosságnak, a befogadásnak, a képességfejlesztésnek, demokratikus működésnek, az autonómiának, csakúgy, mint az intézmények működtetőinek és magának a rendszernek az elszámoltathatóságának.

A roma gyermekek különösképpen kiszolgáltatottak: őket éri a roma nők mellett a legtöbb sérelem. A szegénységen kívül, az oktatásban megjelenő szegregáció a gyermekeket sújtó legnagyobb probléma. Egy szegregált iskolából kikerülő gyermek jövőjét előre megírja a rosszabb minőségű oktatás. Nehezebben fog tudni elhelyezkedni a munka világában, kevésbé fogja ismerni jogait és kötelezettségeit. Csökken a továbbtanulási hajlandóság és nagyobb az esélye a korai iskolaelhagyásnak ami tovább erősítheti a roma fiatalok felülreprezentációját a közfoglalkoztatásban.

1.

Az iskolákat mind szakmailag, mind pénzügyileg képessé tesszük, hogy inkluzív oktatást nyújtsanak.

Az állam nem fenntartóként és irányítóként, hanem finanszírozóként és minőségbiztosítási ellenőrként vesz részt a közoktatás működtetésében. Ehhez az intézmények értékelésére fókuszáló tanfelügyeletet hozunk létre a jelenlegi korszerűtlen, a pedagógusokra felesleges terheket róó, nem hatékony pedagógusértékelés helyett.

Az állam fontos feladata, hogy az alulteljesítő intézményeknek célzott és hatékony szakmai segítséget és forrásokat biztosítson.

Megteremtjük annak a pénzügyi háttérét, hogy a nevelést-oktatást végző intézmények megfelelő számú gyógypedagógust, fejlesztőpedagógust és pszichológust alkalmazhassanak. Ezen kívül a tipikustól eltérő fejlődésű gyerekek hatékony ellátása érdekében megnöveljük a pedagógiai szakszolgálatok kapacitását, és átszervezzük azok elosztását. Ehhez elengedhetetlen a szakemberek bérének emelése, valamint szakképesítésük és továbbképzéseik rugalmas támogatása.

A speciális szükségleteken alapuló fejlesztést már az iskola előtt hangsúlyosabbá tesszük az oktatási rendszerben, hiszen ha a gyerekek már bölcsődében vagy óvodában az egyéni igényeikhez igazodó nevelést kapnak, könnyebben tudják majd megkezdeni az iskolát, a fejlődésbeli és készségbeli különbségek pedig sikeresen csökkenthetőek lesznek. Áthelyezzük a fókuszot a befogadó, integrációs szemléletre, a korai fejlesztésre a bölcsőde- és óvodapedagógusok képzésében, valamint több speciális szakembert és pedagógiai asszisztenst alkalmazunk, hogy segítsék a gyermekek fejlődését.

2.

Szegregációellenes pénzügyi ösztönzőket vezetünk be, hasonlóan a kiegészítő normatív támogatásokhoz, és ezen belül pedig az integrációs normatíva visszaállítását is támogatjuk. Ezen felül kiegészítő támogatást nyújtunk azoknak a pedagógusoknak akik szegregátumokban vagy kisebb településeken tanítanak, így biztosítva a minőségi oktatást azoknak is akik leszakadó régiókban élnek. Megszüntetjük azokat az intézményeket, amelyek a pénzügy ösztönzők és rendszerszintű átalakítások ellenére továbbra is fenntartják a szegregált oktatást.

3.

Közös kultúránk és történelmünk jobb megismerése érdekében olyan mintaterveket dolgozunk ki amelyek tartalmazzák a **roma történelemet.** Ez elősegítheti mind a társadalmi előítéletek kezelését, mind a romák önismeretének erősítését. A tananyagoknak részévé tesszük a közös történelmünk, közös és azonos kultúránk megismertetése mellett, az agressziómentes kommunikációt és a békés egymás mellett élésre fókuszáló elemeket is.

4.

A Biztos Kezdet Gyerekházak segítségével erősíthető a szülő-gyermek kapcsolata, jó példát mutat mindkét félnek, bizalmat tud kiépíteni a szülő és a szakember között. Erősíti a gyermek esélykiegyenlítését, fejleszti kompetenciáit amivel javítja a jövőbeli iskolai teljesítményét. A gyerekházak lehetőséget biztosítanak a mosásra, fürdetésre is. A kora gyerekkori fejlesztés erősítése elengedhetetlen, ezért a leszakadó régiókban is elérhetővé tesszük a Biztos Kezdet Gyerekházak, bölcsődék, óvodák, iskolák szolgáltatásait, csakúgy mint a hozzáférhető egészségügyi ellátást. **A Biztos Kezdet Gyerekházak működését támogatjuk a megyei jogú városokban is.**

5.

Elismerjük a Magyarországon működő tanodarendszert mint a közoktatási rendszeren kívül működő hátránykompenzáló és esélyteremtő programot. A tanodai oktatás során kiemelt figyelmet kap a tanulók személyiségfejlődése, illetve olyan szolgáltatásokat biztosítanak, amelyeket a köznevelési rendszerben kevésbé sikeres, a társadalmi perifériára szoruló gyermekek és fiatalok korlátozottan vagy egyáltalán nem érhetnek el. A tanodák finanszírozása azonban a jelenlegi szabályozások mentén, nem kielégítő, aminek következtében a tanodák évről évre küzdeni kényszerülnek a fennmaradásukért. A tanodarendszerben az eredmények mérése és az ehhez kötődő átgondolt és **rendszeres állami támogatással**, valamint az érintettek döntéshozatalba való széles körű bevonásával újra biztos hátteret adunk a jól működő tanodáknak.

6.

Az oktatás az esélykiegyenlítés alapköve, így támogatjuk a **Hejőkeresztúri modell használatát a közoktatásban.** Ennek kiemelt eleme például az órai munka megszervezése: a tanulók adott százalékában vegyes tanulói csoportokban dolgoznak az órák során, ami elősegíti a közös munka értékelését és nagyobb tiszteletet eredményez egymás munkája és a kooperáció iránt. Ehhez természetesen elengedhetetlen a **pedagógusok képzésének erősítése** is és a pedagógiai asszisztensek számának növelése. A modell adaptálásával csökkenthető a korai iskolaelhagyás, a túlkorosság és a rendszerszintű hiányzások jelensége is.

7.

Visszaállítjuk a 18 éves korig tartó tankötelezettséget. A korhatár csökkentése egyértelműen hiba, az esélyek kiegyenlítésével teljesen ellentétes lépés volt, amely tízezrek kihullását eredményezi a közoktatásból. Ennek eredményeképpen csökken a munkaerőpiacra való érdemi beilleszkedés lehetősége, viszont nagyban nő annak esélye, hogy a korai iskolaelhagyó fiatal ténylegesen csak közmunkásként vagy informális/fekete munkában tud elhelyezkedni

Ezen felül támogatjuk azt, hogy **az érettségit adó oktatásban a hátrányos helyzetű diákok számára a munkanélküli ellátásban vagy a szakképzésben részt vevők juttatásaival megegyező mértékű ösztöndíj legyen elérhető.**

8.

A roma szülőket is be kell vonnunk a gyermekeik iskoláztatási és oktatási, valamint személyes fejlődési folyamatába amiben nagy szerepet játszhatnak a fentebb már említett intézmények és modellek. Támogatjuk az ezt képviselő személyes mentor-rendszer kialakítását és rendelkezésre állását a szociális segítő szolgálat keretében.

Továbbá, a **szülők számára is biztosítunk online elérhető képzéseket, ismeretterjesztő anyagokat.** Az a tudás, amely a védőnők, a családsegítők, a gyógypedagógusok és fejlesztőpedagógusok birtokában van, minden szülő számára elérhető kell, hogy legyen. Azért, hogy a szülő jobban megértse gyermeke viselkedését, fejlődését, online tudásbázist szükséges létrehozni számukra, amely megbízható forrásból biztosítja az információkat például arról, hogy milyen étrend vagy játék segítheti elő legjobban gyermekük fejlődését.

9.

Ezekén felül kiemelt figyelmet és támogatást nyújtunk azoknak az intézményeknek és civil szervezeteknek, amelyek az ország **hátrányos helyzetű térségeiben biztosítanak létfontosságú esélykiegyenlítő programokat** az oktatás és szakképzés területén. A munka amelyet ezek a szervezetek végeznek, nem hasonlítható össze a mainstream oktatási intézmények eredményeivel, így finanszírozásuk erre hivatkozással történő elvétele elfogadhatatlan. **Külön pályázatokkal segítjük azokat az intézmények és szervezeteket, amelyek roma esélykiegyenlítő programokkal is foglalkoznak**, mivel a helyi beágyazottságuk és ismeretük döntő lehet az esélykiegyenlítés erősítésében.

Kiszámítható finanszírozást biztosítunk azoknak a szervezeteknek amelyek a zene és a képzőművészetek esélyteremtő erejével segítséget nyújtanak a hátrányos helyzetű, illetve az iskolában problémákkal küzdő gyermekek társadalmi beilleszkedéshez.

10.

Minden fiatalnak meg kell adnunk a továbbtanulás esélyét úgy, hogy ebben ne jelentsenek hátrányt az anyagi, vagy helyi viszonyai. Ezért az **első diplomát ingyenessé tesszük** és lehetővé tesszük a **továbbtanulást szakképzés után is**. Kiemelt ösztöndíjakkal támogatjuk a hátrányos helyzetű illetve roma fiatalokat.

11.

A koronavírus megmutatta, hogy nem elég az internethez való hozzáférés, hanem fontos, hogy a **diákok digitális eszközökkel is rendelkezzenek**. Támogatjuk a laptop vagy tablet biztosítását a 10 évnél idősebb gyerekek számára, így segítve elő azt, hogy a rászoruló gyerekek se hulljanak ki a digitális oktatásból.

12.

Erősítjük a támogatási rendszert melynek segítségével a roma nők vissza tudnak térni az oktatási rendszerbe, amennyiben valamilyen okból kifolyólag abból korábban kiestek vagy kilépni kényszerültek. Ezen felül **támogatunk olyan programokat amelyek a fiatal nők és anyák (át)képzését biztosítják.**

Egészségügy - esély a gyógyulásra mindenki számára

Ma Magyarországon az emberek 5-8 évvel halnak korábban mint az Európai Unió más országaiban élők és ez hatványozottan igaz a romákra, akik esetében ez a szám 15 év. Sajnos azonban egyes becslések szerint megközelítheti a 20 évet is. Nagyon sok roma él a mai napig informális, nem higiénikus és rendezetlen településeken, nyomorúságos életkörülmények között. Közülük sokak nem rendelkeznek egészségbiztosítással sem és akik igen, azok számára is problémás az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés. Mások számára az egészségügyben is fellelhető diszkrimináció okoz problémákat.

A Momentum olyan egészségügyet hoz létre, ahol kiemelt szerepet kap a megelőzés, ahol a betegek 21. századi színvonalú kórházakban és rendelőkben gyógyulhatnak, ahol a minőségi ellátásért nem kell többé a magánegészségügybe menni, és az **esély a gyógyulásra mindenki számára azonos lesz társadalmi és szociális helyzetétől függetlenül.**

1.

Az igazságos egészségügy érdekében, **új, alanyi jogon járó ellátási csomagot hozunk létre**, melybe beletartoznak a sürgősségi ellátások (beleértve a mentést), járványügyi beavatkozások, a gondozás egyes területei (család- és nővédelem, az ifjúság- és sportegészségügy), csecsemő- és gyermekgyógyászati ellátás és a vérellátás.

2.

A hozzáférés javításának érdekében, támogatjuk a mobil szűrőállomás programokat. Ezeknek segítségével a hátrányosabb helyzetű régiókban a mobil egészségügyi állomások ingyenes szűrővizsgálatot és egészségügyi tájékoztatást adnának amely elősegítheti az egészségügyi egyenlőtlenségek csökkentését.

3.

Az ellátórendszer fejlesztését célzó terveinkben hangsúlyosan szerepel a regionális egyenlőtlenségek csökkentése. A jelenlegi háziiorvosi rendszert először praxisközösségek megerősítésével majd csoport praxisok bevezetésével reformáljuk meg: ezekben az ellátási egységekben nem csak háziorvosok, hanem szakorvosok, védőnők, családsegítők, gyógytornászok, dietetikusok, pszichológusok és egyéb egészségügyi dolgozók is elérhetőek lennének. A csoportpraxisok biztosítják a helyi szinten elérhető, magas ellátási minőséget. A nagyobb településekre való bejárást pedig mikrobuszokkal tesszük elérhetővé ha az adott területen hiányos a tömegközlekedés.

4.

Az orvostársadalom jelenleg kevés ismerettel rendelkezik a roma kultúráról így az orvos-beteg kommunikációs oktatásban erre külön hangsúlyt kell fektetni. Az egészségügyi személyzet és a roma közösségek közötti kommunikáció megkönnyítésére és a közegészségügyi beavatkozások hatékonyságának növelése érdekében **Roma egészségügyi mediátorrendszert (közvetítők)** állítunk fel. A mediátorok fontos szerepet játszanak a kölcsönös bizalom kiépítésében, a romák egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréseinek növelésében, egészségügyi adatgyűjtésben, egészségügyi oktatás biztosításában és a közegészségügyi beavatkozásokban való részvételben.

5.

Támogatjuk és kibővítjük a szervezett szűrővizsgálatok rendszerét.

Annak érdekében, hogy minél többen el tudjanak menni a szűrésekre, államilag fizetett/kötelező szabadnapokat biztosítunk ezen napokra. Szabadnapot biztosítunk a koronavírus elleni védőoltáshoz, valamint az egyéb választható oltásokat – többek között a HPV-oltást felnőttek számára – is ingyenessé tesszük.

6.

Mivel az egészségfejlesztés már gyermekkorban kezdődik, ezért **modern és interaktív megelőzési és egészségfejlesztési programokat indítunk minden iskolában.** A pedagógusok és az iskola-egészségügyi ellátásban dolgozók számára ezen programokhoz megfelelő szakmai felkészítést és támogatást is biztosítunk.

7.

Annak érdekében, hogy a felnőtt lakosság számára is minél több, az egészséges életmóddal kapcsolatos program és szolgáltatás legyen elérhető, **támogatni fogjuk az egészségmegőrzéssel, egészségfejlesztéssel foglalkozó civil szervezeteket, főleg a hátrányos helyzetű térségekben.**

8.

A kilátástalanság és szegénység miatt sok fiatal fordul a drogok és egyéb káros függőségek irányába, ezért támogatjuk a káros függőségek megelőzését és a leszokást. **Megfelelő finanszírozást és támogatást alakítunk ki a civil szervezetek, a segítő szolgálatok részére.** A drogprevenció, a kezelés, valamint a rehabilitáció kérdését sokkal nyilvánosabban kezeljük.

9.

Az önrendelkezés és az esélyegyenlőség érdekében bevezetjük a menstruációs termékek, valamint a fogamzásgátló gyógyszerek állami támogatását, hogy **ne az anyagi helyzet határozza meg az emberek számára a higiéniai, illetve a fogamzásgátlási lehetőségeket.** Ezzel segítve azokat a nőket akiket a menstruációs szegénység veszélyeztethet.

A roma mediátorok révén megfelelő **családtervezési és tanácsadási szolgáltatásokat fogunk biztosítani** az azt megigénylő roma nők és családok számára.

10.

Az egészség szolgálatába állítjuk a sportot is. A tömegsport nemcsak az egészségre, a betegségek megelőzésére van jótékony hatással, de a tömeg- és versenysport szerepe a társadalmi kohézióban is kiemelkedő, főként gyerekek esetében, ezért **szociális és romák számára is elérhető sportösztöndíjakat** és sportolási lehetőséget biztosítunk. A nehéz családi körülmények közül származó, tehetséges fiataloknak szóló állami sportösztöndíj és mentorprogram elindításával erősítjük a sport esélyteremtésben és felzárkóztatásban betöltött szerepét.

Munka világa - esély a kitörésre és a munkaerőpiacra való belépésre

A romákat nagyobb számban érinti a mélyszegénység vagy annak határán való lét. Ez az élethelyzet arra kényszerítheti őket, hogy olyan munkákat fogadjanak el amelyek a minimálbérnél jóval alacsonyabb fizetség jár vagy olyan tevékenységekben vegyenek részt a mindennapi túlélés érdekében amelyek jelentősen növelik a kizsákmányolásuk kockázatát is. Másoknak a munkahelyi diszkrimináció illetve a munkahelyük megközelítése jelenthet problémát a munkaerőpiacra való belépésben. Nem elbagatellizálható az a tény, hogy hiába épültek autópályák és gyorsforgalmi utak például Miskolcig és Salgótarjánig ha nem tudják kifizetni az útiköltséget a leszakadó régiókban élők. Sokak számára az is elképzelhetetlen ma, hogy kifizessék a havi bérletet ami a bejáráshoz szükséges, akár a 40 km-re lévő munkahelyekre. Ezért is fontos, hogy mikrobuszokkal segítsük a rászorulókat, hogy ne a mobilitás szabjon gátat az elhelyezkedésnek!

1.

A kizsákmányolás nagyban érintheti a roma nőket, így határozottabb fellépést kell sürgetnünk az emberkereskedelem és kizsákmányolás ellen. A nők védelme érdekében sürgősen ratifikálnunk kell az isztambuli egyezményt. A **roma nők helyzetét konkrét beavatkozással és támogatási formákkal javítjuk**. Erősíteni fogjuk a munkáltatói szervezetek, kormányzati és nem-kormányzati szervezetek diszkrimináció-ellenes támogatásukat azáltal, hogy pozitív módon elismerjük azokat a munkáltatókat akik egyenlő bánásmódot biztosítanak. Ilyen módszer cseh példára, az "Etnikumbarát Munkáltató" elismerés ami jelzi a romák számára azt, hogy vannak olyan munkáltatók akik egyenlő esélyeket biztosítanak számukra.

2.

Azok a fiatalok, akik otthon nem kapják meg a megfelelő segítséget és támogatást, vagy iskolai negatív élmények miatt korán kiesnek az oktatási rendszerből, alacsony kompetenciákkal és munkanélküliség magas kockázatával kell, hogy éljenek egész életük során. Van, aki még nem áll készen, hogy tinédzser korában egy életre szóló döntést hozzon, és nem igazságos egy ilyenkor meghozott rossz döntés következményeit egy életen keresztül viselni.

A második esély programok elengedhetetlenek azok számára, akik szeretnének visszatérni és befejezni az oktatásukat, vagy akiknek nincsenek meg a megfelelő készségeik és képességeik, például az olvasás, írás vagy digitális kompetenciák területén. Ezért kiemelten fogjuk támogatni ezen programokat.

3.

Egy Magyarországon található jógyakorlat a NYITOK hálózat, ami hozzávetőlegesen 50 tanulási központ hálózata. Ezek ingyenes és rövid (20 óra) képzéseket nyújtanak, amelyek a helyi környezetben azonnal használható tudást adnak a résztvevőknek. A képzések nem a formális oktatás szerint működnek, céljuk a tanulás iránti pozitív hozzáállás növelése is. A központok főként olyan településeken találhatóak meg, amelyeken jellemzően korlátozottak a felnőttoktatási lehetőségek. Elsődleges célcsoportjukba az alacsonyan képzett és alacsony kompetenciákkal rendelkező felnőttek tartoznak. **Ezt a jól működő rendszert organikus módon tovább bővítjük, hogy az érintettek minél szélesebb köre számára hozzáférhető legyen.**

4.

Kiemelten támogatjuk a cigány emberek kisipari vállalkozásait. A Kiútprogramhoz hasonlóan egy **állami mikrohitelprogram** tudást és indulótőkét adna olyan hátrányos helyzetben lévő személyeknek is, akikben megvan az elképzelés és a kitartás ahhoz, hogy saját vállalkozást indítsanak. A program keretén belül nem csak hitelt és képzést kapnak a résztvevők, de ahol szükséges, a programban résztvevő közvetítők, mentorok segítségével is rendelkezésre áll. Ilyen támogatás során könnyebben elsajátíthatók a szervezési, vezetési és gazdasági készségek is. A romák foglalkoztatási helyzetének hosszú távú javítására a mikro- és kisvállalkozások fejlesztése látszik a korábbi tapasztalatok alapján a leginkább hasznosnak abban, hogy növeljük az önfoglalkoztatóvá válást. Így az ilyen típusú támogatásokat azért is érdemes a romák számára célzottan, könnyebben elérhetővé tenni mivel a program sikerességét látva a közösség más tagjait is ösztönözheti, így létrehozva olyan hálózatokat amivel a program sikeressége tovább növelhető és esélyesebb, hogy a befektetés is megtérül.

5.

Támogatjuk az önkormányzati földterületen történő közösségi gazdálkodást, élelmiszertermelést és ehhez átfogó támogatási programot indítunk.

Külön figyelmet fordítunk arra, hogy a **romák is szerves részét képezzék a közösségi gazdálkodásnak és a manufakturális élelmiszer előállításban-feldolgozásban is reprezentálva legyenek.** Ehhez támogatjuk a szükséges alapvető mezőgazdasági ismeretek oktatását, egy romáknak is szóló gyakorlati képzési program részeként, amely ha az adott személy kéri, akár a közmunkaprogram keretében is megvalósulhat.

Az önkormányzati szinten szervezett közösségi gazdálkodási programok során biztosított földterületen zöldség, gyümölcs termelhető, a legelőkön állattartásra lesz lehetőség. A megtermelt termények saját fogyasztásra és eladásra kerülhetnek.

A program sikere szempontjából fontos az **egész közösség bevonása és a pozitív megerősítés és ösztönzés.** A mezőgazdasági termelés szakértelmet és egész éves elköteleződést igényel így a siker érdekében nem csak önkormányzati földterületet biztosítunk a programban részt vevő romák számára is, hanem egész éves szaktanácsadást, oktatást és támogatást.

A romák közül sokan vállalnak alacsony szakképzettséget igénylő mezőgazdasági idénymunkát, azonban ez a kereseti lehetőség egyre kevésbé vonzó számukra, hiszen nagyon alacsony fizetéssel és nagy terheléssel dolgoznak, miközben a közmunkaprogram alacsony terhelés mellett nyújt nem magas, de biztos jövedelmet. Lehetőséget szeretnénk teremteni arra, hogy a mezőgazdasági idénymunka a romák számára újra méltányos jövedelmet jelentsen és lehetséges alternatíva legyen a közmunkaprogram mellett/helyett. Ezáltal a mezőgazdasági munkaerőhiány is kezelhetővé válhat. **Programot indítunk a vidéki térségekben mezőgazdasági szolgáltatást végző vállalkozások számára, jövedelemkiegészítést és adókedvezményt biztosítva a dolgozók, kisvállalkozók számára.** A programba a roma mezőgazdasági dolgozók számára is jó lehetőséget teremthet a munkahelyteremtésre és a magasabb jövedelemre.

6.

A közmunkát újrászervezzük és olyan elemeket építünk a programba, amelyek elősegítik a **közmunkások tovább- és átképzését és használható tudással ruházza őket fel.** Így akadályozzuk meg, hogy a közmunka tartós szegénységben tartsa az embereket.

7.

A **nagy állami cégek és szolgáltatókat is ösztönözzük, hogy több mélyszegénységben élő, munkanélküli cigány embert foglalkoztassanak**, pl. a víz- és szennyvízgyezdálkodás, a közútkezelés vagy a vasútkarbantartás területén. Ezt hangsúlyozottan nem a közmunka keretei között valósítjuk meg, ezzel segítve, hogy más munkavállalókhoz hasonló feltételek mellett dolgozhassanak a romák is.

Támogató kedvezmények nyújtunk a munkáltatóknak, hogy a közszféra területén megnöveljük a cigány származású munkaerő számát. Kiemelt figyelmet fordítunk a tanár, óvónő és ezekhez kapcsolódó oktatást segítő szakmákra, valamint a közigazgatásra, egészségügyre, hogy ezeken a terülteken növeljük az elhelyezkedés ösztönzését. Kedvezményeken kívül támogatjuk a cigány értelmiség kiemelt állami ösztöndíjazását a felsőoktatásban.

8.

Olyan **mentor-programokat** fogunk bevezetni a fiataloknak amelyeknek segítségével egyénre szabva, kisebb csoportokban mentorok segítik a fiatalok és fiatal felnőttek (szakirányú) tanulmányainak elvégzését, szakmához jutását, vagy továbbtanulásukat. Ezen programok keretében, kisebb csoportokban szakmai fejlődési tanácsokat és karrierépítési tanácsokat is kapnak majd a fiatalok, így elősegítve azt, hogy céljaikat és álmaikat valóban meg tudják valósítani.

9.

A sikeres elhelyezkedést a munka világában jelenleg nehezíti a rossz közlekedés a kisebb településeken, ezért **javítanunk kell a mobilitást**. Javítanunk kell a vidéki települések jobb elérését, ezért támogatjuk az úthálózat és közlekedés fejlesztését, mikrobuszt biztosítunk a kisebb településeknek és összehangoljuk a buszos és vasúti közlekedést.

Fontos, hogy színvonalas közlekedési lehetőségek álljanak rendelkezésre, amelynek segítségével nemcsak munkába lehet eljutni, hanem a nagyobb települések egyéb lehetőségei is könnyebben elérhetővé válnak. Célunk, hogy maximum fél órán belül mindenkinek legyen lehetősége elérnie munkahelyét, orvosát és iskoláját.

A mellék- és bekötőutak korszerűsítése révén elérjük, hogy minden település biztonságosan és gyorsan megközelíthető legyen a szomszédos településekről és térségi központokból.

A közösségi közlekedés általános fejlesztése mellett (pl. elavult járművek újra cserélése) a **kisebb falvakban igényalapú kisbuszos közlekedést vezetünk be** a lassú, ritkán járó járatok helyett. Emellett a közösségi közlekedés kínálatának kibővítését célozva támogatjuk a megosztott autóhasználatot. Támogatjuk a munkáltatók mikrobuszos és autómegosztó-szolgáltatásait a hátrányos helyzetű területeken, hogy már akár pár helyi munkavállaló esetén is megérje a vállalatnak megszervezni a háztól házig való utaztatást. Illetve, bevezetjük a **csoportos kedvezményes bérleteket** a közösségi közlekedésben, hogy a családok olcsón tudjanak együtt utazni családot látogatni, ügyeket intézni vagy kikapcsolódni.

A **vasút szerepét erősíteni fogjuk** a regionális közlekedésben, hogy az reális alternatíva legyen a megyei, illetve regionális központokba való eljutásban. A fejlesztések súlypontját a meglévő lassújelek és pályahibák felszámolására, a biztosítóberendezések fejlesztésére, valamint a járműpark fejlesztésére helyezzük. A korábban bezárt, valamint a ma rosszul hasznosuló mellékvonalak fejlesztésére átfogó stratégiát dolgozunk ki.

Élhető lakókörnyezet - jogunk és elvárásunk a tisztas, élő lakókörnyezet

A tisztas, élő lakókörnyezet mindannyiunk joga és elvárása egy regnáló kormányzattól. Az otthon az ami biztonságot nyújt, ahova jó hazamenni. Azonban sokak számára ez ma nem így van. Vannak akiket a légszennyezés fojtogat a téli, fűtési időszakban, van akinek nem jelent valós segítséget az családtámogatási és otthonteremtési rendszer és sokan élnek olyan szegregált településeken ahol az alapvető vízellátás is hiányzik.

Mi olyan országot építünk, ahol a nyugodt otthon nem csak egy szűk réteg kiváltsága, hanem minden családé és ahol a támogatások azokat is eléri akiknek a legnagyobb szüksége van rá.

1.

Magyarországra sajnos jellemző a nagyvárosi, kisvárosi és falusi szegregátumok jelenléte.

Általános, hogy ezekben a szegregátumokban, valamint általában a romák lakta településeken és településrészekben rossz az infrastruktúra, rosszak a helyi szolgáltatások. **Ezek színvonalát minél hamarabb az országos átlag szintjére hozzuk és ezen területeket rehabilitáljuk.**

Fejlesztani fogjuk a szennyvíz és vezetékes ivóvíz ellátottságot, a közvilágítást és hivatalos áramszolgáltatást, például az előrefizetős mérőórák telepítésével az áramvételezéshez. A digitális tartalmak elérését, az utak, járdák és közösségi terek kialakítását. Az infrastrukturális fejlesztésekhez elengedhetetlen a települési szintű koordináció és együttműködés, így az önkormányzatokat kiemelten fogjuk ebben segíteni uniós források bevonásával is.

A rehabilitációt igénylő területeken még nagyobb szükség van a védőnők, családsegítők, szociális munkások, a falu- és tanyagondnok, a munkaügyi központok, civilek, rendőrök aktív jelenlétére.

A szolgáltatóknak a helyi családsegítőkkel együttműködve fogják kezelni a családi adósságcsapdákat. Helyben, családokra lebontott válságkezelést teszünk elérhetővé állami, és különösen szakmai támogatással.

Ahogy a munkanélküliséggel küzdőknél, úgy a rossz lakhatási körülmények között élőkénél is folyamatos kell, hogy legyen a családsegítők támogatása, addig amíg kiszámíthatóvá nem válnak a megélhetési körülmények. A bizonytalan élethelyzet könnyen vezet mentális leépüléshez vagy eladósodáshoz. Azoknál a családoknál kiemelkedően fontos a segítségnyújtás, ahol veszélyeztetett gyermekek is vannak, hogy a beavatkozás nyomán a gyermek családból való kiemelése elkerülhető legyen. Ahhoz hogy ez megelőzhető legyen, a családsegítő- és gyermekjóléti szolgálatot az állam kiemelten fogja támogatni.

2.

A lakhatáshoz való jog fényében ösztönözni fogjuk a szociális és megfizethető lakhatási megoldásokba történő beruházásokat és el kell érnünk, hogy senkinek ne kelljen a bevételének 30%-nál többet lakhatásra költenie. **Az állam szociális bérlakás** programjai elenyésző számú embernek segítenek, ezek számát **hatványozottan növelni fogjuk**, illetve a szociális lakásügynökségek segítségével jelentősen csökkenteni fogjuk a romák lakhatási szegénységét.

3.

Ma Magyarországon több helyen is hatalmas probléma a rossz levegő, amely sok esetben visszavezethető az energiaszegénység problémájára. Elszomorító például a Sajó-völgye helyzete, ahol évek óta hiányzik a politikai akarat a levegő minőségének javítására és azok megsegítésére, akiknek télen az egyetlen védekezése a kihűlés ellen ha szeméttel vagy rossz minőségű tüzelőanyaggal fűtenek.

Ezért kiemeleten fontos, hogy csökkentsük az energiaszegénységet.

A közpénzek jobb felhasználása érdekében és a hosszú távú megoldások jegyében célzott energiamegtakarítást eredményező beruházásokat támogatunk. Ennek nem csak gazdaságélénkítő hatása van, mivel munkahelyeket teremt, hanem elősegítheti az ország zöld átállását. Úgy gondoljuk, hogy a zöld fejlesztéseknek és az új technológiáknak bevonása az alapját kell képeznie a szegényebb közösségek életszínvonalát célzó politikáknak és beavatkozásoknak.

Ezen felül elkezdjük **kivezetni a lignitet a lakossági tüzelésből és a szociálisan rászorultak számára minőségi tüzelőanyagot biztosítunk.** Állami támogatásokon keresztül minden évben legalább **100 ezer lakás energetikai korszerűsítését támogatjuk:** napelemek, hőszivattyúk beépítésével, szigeteléssel, ablakok és kazánok cseréjével. A felújításokra ún. számlás finanszírozással, az energiaszolgáltatókon keresztül biztosítjuk a forrásokat, valamint az uniós pályázati pénzek egy jelentős részét is ide csatornázzuk. A támogatást igazságosan, rászorultsági alapon ítéljük meg.

Ha a támogatások fókuszába végre azok is bekerülnek, akiknek segítség nélkül nem megy, akkor nem csak több százezer ember mindennapi életét tudjuk jobbá tenni, de a pénztárcákban is több maradna, a házak értéke nőne, az emberek egészsége javulna és még a bolygó is hálás lenne a kevesebb fojtogató füstért.

4.

Míg a kormány jelentős költségvetési forrásokat fordít a magasabb jövedelmű társadalmi csoportok lakhatásának támogatására, lényegesen kevesebb figyelmet fordít a legszegényebbek életkörülményeinek javítására. Ez utóbbiakat segítségét szinte kizárólag az Európai Unió forrásainak felhasználásával megvalósított helyi projektek szolgálják ki. Ezek a helyi projektek kisebb és nagyobb eredményeket érnek el, fenntarthatóságuk azonban kétséges és helyi szinten minimális előrelépést jelentenek. **Ezért arra fogunk törekedni, hogy az állami támogatások valós segítséget nyújtsanak a szegényebb családok számára is.**

Jogegyenlőség - a romák nem kezelhetők másodrendű állampolgárként

Ma a romák joggal gondolhatják úgy, hogy állam nem számíthatnak az állam védelmére. Gondoljunk csak a szélsőjobbaldali paramilitáris szervezetek felvonulásaira, az iskolai szegregációra és az életüket átszövő diszkriminációra. Nem fordulhat elő többet, hogy az állam tétlenül nézi azt, hogy szélsőjobbaldali csoportok masíroznak és tartanak rettegésben családokat, gyerekeket!

Nem elég, hogy az alaptörvény egyenlő jogokat biztosít, és hogy a jogszabályok szerint egyenlő joga van mindenkinek az oktatáshoz, egészségügyi ellátáshoz. **A jogok érvényesülését is biztosítani kell.** A kormány 2015 óta szisztematikusan építi le a diszkrimináció miatti jogérvényesítés lehetőségeit. Visszafordítjuk ezt a folyamatot - hogy ne csak leírva legyenek, de betartva is a jogszabályok.

1.

A hátrányos megkülönböztetés megfékezése érdekében **megteremtjük a közérdekű igényérvényesítés lehetőségét**, és a büntető törvénykönyv gyűlöletbűncselekmény tényállásait nem a támadók, hanem a megtámadottak védelmére fogjuk használni.

2.

Visszaadjuk az Egyenlő Bánásmód Hatóság önállóságának és a visszaállítjuk a kisebbségi-nemzetiségi ombudsman intézményét.

Ezekkel az intézményekkel tudjuk biztosítani, hogy a kisebbségeket érő mindennapos jogsértések valóban kiszűrésre kerüljenek és politikai ráhatás nélkül, függetlenül döntsenek róluk az arra szakosodott hatóságok.

3.

A diszkrimináció kiszűrésén, a jogérvényesítés hogyanján túl mi **kárpótolni fogjuk a romákat minden, az állam oldaláról őket érő jogsértéseket.**

Égbekiáltó jogsértés, hogy a jelenlegi kormány bírósági ítéletet figyelmen kívül hagyva nem csak szisztematikusan nem foglalkozik a szegregáció problémájával, de annak következményeként károsultakból ellenségképet farag a kártalanításuk helyett.

4.

Kiemelten fontos szerepet játszik a roma közösségek számára a minőségi, hozzáférhető oktatás amelynek keretein belül már fiatal korban a gyerekek is elsajátíthatják, hogy milyen jogok is illetik meg őket, hogyan tudnak panasszal fordulni a releváns hatóságokhoz, ha jogsértést tapasztalnak. Ezen felül azonban **célzott segédanyagokkal is segíteni fogjuk a közösségeket, hogy tisztában legyenek jogaikkal**, így ne lehessen őket félrevezetni vagy akár megfélemlíteni.

5.

De nem csak a romák számára fontos jogaik ismerete; az ügyvédeket, bíróinkat, ügyészeinket, és különösen a rendőrséget is **fel kell vértelnünk a fejlődő antidiszkriminációs uniós joganyag ismeretével**. Ezért támogatni fogjuk azoknak a civil szervezeteknek a munkáját, akik ilyen témájú tanfolyamokat, képzéseket szerveznek.

6.

Egyszerűsítjük a hivatali nyelvezettel írt szabályokat, és azokat közérthetően átfogalmazva tesszük mindenki számára hozzáférhetővé.

7.

Pénzügyileg támogatjuk, hogy civil szervezetek **ingyenes jogsegélyt** nyújthassanak romáknak nem csak Budapesten, de vidéken is.

8.

Határozottan **elítéljük a szegregációt az anyák egészségügyi ellátásának körében**. Hiszünk a modern, 21. századi, családbarát szülészetekben, hiszen az első pillanatok jelentősége és felelőssége kiemelkedő. A családoknak fontos, hogy biztonságban érezzék magukat, a jogaikat tartsák tiszteletben, partnerként kezeljék őket. A roma mediátorok rendszere és a betegjogok érvényesítésének megkönnyítése mellett e probléma megoldásának kulcsa az egészségügy fejlesztése, az egészségügyi dolgozók munkaidejének racionalizálása és képzése.

9.

Mivel a roma gyerekek aránytalanul magas számban kerülnek a gyámhatóságok és gyermekjóléti központok látóterébe, továbbá kiugróan magas számban emelik ki őket a családból, ezért már a probléma gyökerénél kell kezelnünk ezt a helyzetet.

Ezért **megerősítjük a gyermekvédelmet**. A hangsúlyt a megelőzésre helyezzük, hiszen évente 20 ezer gyerek válik valamilyen – lelki, fizikai illetve szexuális – bántalmazás áldozatává. Megerősítjük a segítő szakemberek képzettségét, presztízsét és megemeljük az itt dolgozók fizetését. Ezzel párhuzamosan széles körben elterjesztjük az ezen szakmákban dolgozók mindennapi munkájának könnyítését célzó szupervíziót.

Javítjuk a területi ellátás minőségét a gyermekvédelemben.

Csökkentjük a családsegítő szolgálatok túlterheltségét, és biztosítjuk, hogy mindenhol rendelkezésre álljanak a családokat segítő pszichológusok, jogászok és a pedagógiai szakszolgálat szakemberei. A családok segítése sokrétű feladat, ezért annak érdekében, hogy a családok megfelelő segítséget kapjanak, mindenhol rendelkezni kell a megfelelő kompetenciákkal és kapacitásokkal.

10.

Fontosnak tartjuk elismerni az internet modern társadalomban

betöltött szerepét. Mára mindannyiunk számára világos kell legyen, hogy az internethozzáférés biztosításával az alapjogok (pl.: egészséghez, oktatáshoz vagy munkához való jog, de akár a szólásszabadsághoz való jog is) szélesebb körű gyakorlását tesszük lehetővé. Jelenleg a hozzáférés hiányából következő hátrányok a legnehezebb sorsú réteget, ezen belül is a roma népességet sújtják leginkább. Hisszük, hogy az állam feladata biztosítani állampolgárainak, hogy minél könnyebben és aktívabban tudják gyakorolni alapjogaikat, ezért **könnyítjük az internetelérést a rászorultak számára és meg szélesebb körben elérhetővé tesszük települési szinten az ingyen wifit.**

11.

A rendvédelemben is elő kell segítenünk a romák reprezentációját és diszkrimináció mentes bánásmódjukat, így **támogatjuk a rendőrség érzékenyítését célzó tanfolyamokat és továbbképzéseket.** Ezzel segíthetjük a jelenleg állományban lévő rendőröket, hogy részrehajlás nélkül, etikai kódex szerint tudják megállapítani például az igazoltatás szükségességét és döntéseiket biztosan ne befolyásolják berögzült sztereotípiák vagy külső behatások.

Továbbá támogatjuk az olyan projekteket, amik roma mediátor bevonásával történnek. Ilyen kiemelt projekt lenne szlovák mintára, a **roma származású polgárőrök** bevonása amelynek keretében roma mediátorok dolgoznak együtt a rendőrökkel. A roma polgárőrök együtt járőröznek a rendőrséggel a településük körül, és segítenek a rendőrségnek nehezebb problémák és konfliktusok megoldásában.

12.

A helyi problémákat helyben lehet megoldani. Ezért amikor az **önkormányzatoknak visszaadjuk feladat-és jogköreiket**, akkor a mélyszegénységben élők és romák helyzetének javítása érdekében minden szükséges forrást biztosítani fogunk azért, hogy a segítség ne áttételesen, hanem közvetlen a szomszédból érkezzen.